Ч. 24. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem

Львів, 17. червня 1928.

Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, I. пов.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:
Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Новий львівський воєвода

На місце ґр. Борковського, який став познанським воєводою, іменував уряд львівським воєводою ґр. Ґолуховського, що був до тепер соймовим послом. Новий воєвода є сином довголітнього австро-угорського міністра закордонних справ ґр. Аґенора Ґолуховського й внуком галицького намісника, якого памятник стоїть в єзуїтському городі. Та ще заки новий воєвода обняв урядування львівські злодії зложили йому свої відвидини. В ночі розбили пивницю та забрали звідтам много фляшок вина. Однак найцікавійше те, що п. воєвода дізнавшись серед ночі про влом до його пивниці, намагався повідомити про те поліцію. Та від півночі до 8 години з рана в ніякий спосіб не міг получитися в комісаріятом через телефон, ані знайти в околиці своєї хати ні одного поліцая.

Союз Народів за автономією для Закарпатської України

Пражські „Вечірні Лісти“ доносять з негодуванням, що Союз Народів взяв останніми днями під розгляд справу автономії Закарпатської України. Спеціяльно для цеї справи утворена „Комісія Трьох“, розглянувши жалоби населення Закарп. України, доручила вже секретаріятові Союза Народів повідомити чехословацький уряд, що справа автономії цієї країни повинна вже раз найти свою розвязку. Комітет висказав надію, що чехословацький уряд приспішить працю в тому напрямі та виконає своє міжнароднє зобовязання відносно автономії для Закарпатської України. Справу автономії для Закарпатської України обстоює найбільше ревно голяндський міністер закорд. справ, вказуючи на конечність виконання мирового договору.

Ромуни в Варшаві

В Варшаві перебуває ромунська військова місія під проводом ґенерала Мардереску. Деякі польські часописи кажуть, що ця місія приїхала ось так собі до Польщі в гості. Та з огляду на події кидаючі світло на нинішнє політичне положення в Ромунії, мож сміло принускати, що ромунська урядова місія військова крім гостини має ще й инші справи на меті.

Наради Ліґи Народів

З початком червня розпочалися в Женеві чергові наради Ліґи Народів. На порядку дня є між иншим спірна справа Польщі з Литвою за Вильно. Та нема надії за якенебудь остаточне вирішення її. Литва представляє свої внески, Польща знова свої. А члени славної Ради, як це звичайно буває в дипльоматії, не хочуть голосно видати свойого рішення ні за слушною ні за несправедливою справою, щоб не наражувати себе на гнів одної чи другої держави. І так є надія, що виленська справа буде порушувана без кінця на дальших чергових нарадах Ліґи.

Залагодження спору

Диктатор Італії Мусоліні повідомив югославянський уряд, що відповідь міністра Марінковича на італійський протест проти уличних демонстрацій у Югославії уважає вистарчаючою. Тим самим італійсько-югославське непорозуміння усунене.

Новий парлямент в Німеччині

На день 13-го червня визначено вже в Німеччині засідання нового парляменту. В політичних кругах Німеччини рахують певним утворення „великої коаліції“, що обеднуватиме в парляменті: соціялістів, центр та демократів. Ця коаліція складе новий кабінет міністрів, на чолі якого стане мабуть соціяліст Міллер. Всі дотеперішні міністри малиб уступити, за виїмком одного ґен. Ґренера, міністра Райхсвери (оборони краєвої). Ґренер, мимо своїх правих поглядів, ціниться як зна[illegible]итий та справедливий фаховець і муж[illegible]іря президента держави Гінденбурґа, [illegible] займе останні міністерські станов[illegible]-покищо невідомо.

Присилайте передплату!

Віра, освіта й кооперація

(В. М.) Усяка будівля потребує твердих і міцних фундаментів. Без таких фундаментів ніяка будівля довго не встоїться й скорше чи пізніше розпадеться. Хата, покладена на дряговинню, по якімось часі перехилиться й западеться. Камениця, вимурована на пісковому ґрунті без твердих фундаментів, скоро зарисується й завалиться.

Також само річ мається не лише з хатами й каменицями, але з усяким будуванням, з усяким змаганням. Ми, українці, кажемо, що нам треба змагати до нового ладу, треба будувати нове життя, нову, власну, державну хату, бо „в своїй хаті своя правда і сила і воля“. Та не лиш ми, але й усі прочі народи, навіть ті, що вже мають свою державну хату, свою державу — й вони не сплять. Вони теж будують чи пак добудовують своє життя, вони теж усіма силами тіла й душі змагають до чогось вищого, творять або поширюють вже створені будівлі життя.

Заходить отже поперед усього питання, що нам покласти як угольний камінь під основу наших змагань до кращого. Який нам дати угольний камінь в фундаменти під будівлю власної державної хати, що її за всяку ціну бажаємо здвигнути? — Це питання є дуже важне, та ще важніша є відповідь на нього. Бо якщо на це питання відповімо не так, як треба, зайде небезпека, що в основу наших змагань покладемо фальшиві й не трівкі фундаменти, а тоді й знівечимо труд міліонів і нове життя. Колиж відповімо на це питання добре, буде надія, що під будову нашого нового життя покладемо трівкі і ціпкі підвалини, а тоді й уся будова буде сперта на певних і незрушимих засадах.

Щож нам, отже, покласти в основу як угольний камінь під наше народнє життя, під усенароднє змагання до кращого, під народнє будування власної державної хати?

— Освіту! — відповість дехто з нас. Освіта хай буде першим і угольним каменем нашої рідної, державної хати! Освіта хай буде першим і найважнішим обовязком кожнього українця! Просвіщаймося, читаймо багато всяких книжок, навчаймося всяких наук, а освіта втворить нам очі і тоді здвигнемо на Україні [illegible] царство волі і щастя.

— Кооперацію! — кликнуть деякі. Кооперація ще важніша від освіти. Кооперацію зробімо угольним каменем усяких наших починань і всенародніх досягнень. Гуртуймося у всякородні кооперативи, проймаймося духом кооперативної єдности й солідарности, творімо твердий економічний підклад під будуче щастя нашого народа.

А я вам кажу і щераз повтаряю, що така відповідь неповна і невірна. Така відповідь — фальшива. Бо ні освіта, ні кооперація не можуть бути першим і угольним каменем наших змагань. Освіта й кооперація є незвичайно великі й важні підойми наших прямувань, вони мусять стати підвалинами нашої будучої, державної хати, але першим і угольним каменем, **найговнішою** підвалиною нового нашого ладу й життя вони бути не можуть і не сміють!

Чому? — спитаєте.

А тому, що ні освіта, ні кооперація самі собою не роблять людий **чесними**, лиш просвіченими й добробутніми. Нам же до будови нового народнього життя треба перш усього людий **чесних!** Певно — ми мусимо за всяку ціну й самі себе і других просвіщати, образувати, читати й орґанізуватися, щоби бути людьми просвіченими й орґанізованими, бо без толку в голові й без організації нам нікуди до чогось кращого добитися. Одначе перш усього мусимо бути людьми **чесними!** Бо нечесні люде, щоби вони були й просвічені і зорґанізовані — зможуть хіба руйнувати, але збудувати ніколи нічого не зможуть.

Отож і в найглибшу основу всіх наших зусиль і всіх досягань народа мусимо покласти перш усього такий чинник, таку силу, що творилаби правило нашому життю і нашим діланням, показувала нам нашу блищу й найвищу мету та в цілому могла робити людей чесними.

А таким незахитаним чинником, такою незрушимою силою може бути лиш одна **віра в Бога.** Лиш віра в Бога може стати правдивим дороговказом нашим народнім прямуванням і лиш вона одна збереже нас усіх від розкладу й руїни.

Освіта й кооперація поширять наше знання й не на одну річ отворять нам наші незрячі очі, але невгнутої ціпкости й незахитаних поглядів на світ і життя нам не дадуть. Освіта й кооперація розворушать нас до праці і піпхнуть нас до шукань кращих шляхів життя, та не дадуть нам внутрішньої пружистости в шуканнях і витрівалости в змаганнях аж до кінця. Освіта й кооперація можуть відкрити нам нові шляхи на верхи життя, до яких маємо йти за щастям, але не дадуть нам сил дійти на ті верхи й не збережуть нашу душу від беззаконства й гріха.

Одна лиш віра в Бога викреше в наших душах святий огонь змагань до кращого, споїть розбиті сили нашого народа духом Христової єдности й солідарности і певною ходою поведе нас в кращу будуччину. Вона одна є тією залізною підоймою, тим ґіґантним двигуном, що хочби й не знать із якої руїни двигне народи з упадків. Вона одна розвяже так, як треба, всякі життєві вузли і в найчорнішій темряві життя заблисне ясним проміннєм надії. Вона одна визволить нас від тієї грізної, сварливої метушні, в якій опинилося наше повоєнне життя. Вона одна є тією останньою дошкою ратунку, яка наш посварений та в партійництві і демагоґічнім болоті потапаючий народ притягне до берега творчої праці. Вона одна зробить із нас і збереже **чесних** і добрих синів Батьківщини.

Тому ніколи не забуваймо, що всяка просвітна й кооперативна робота, хочби вона була не знать як широко закроєна, є доти добра й будуюча, доки йде рука в руку з вірою і Церквою. Колиж вона йде проти Церкви — вона є руйнуюча! Вона тоді не будує, а руйнує. Вона тоді розкладає і нищить те, що Церков збудувала, вбиває найбільший скарб у душі чоловіка: віру, підкопує ту силу, яка двигає народи з упадків: релігію. Така освіта не є вже правдивою освітою, така кооперація не є вже правдивою кооперацією, а темною діявольською силою, що заморочує людий і жене їх у службу гріха й розпусти! Бо правдива освіта й кооперація ніколи не відбирають у чоловіка те, що йому найкраще й що в ньому найсильніще: віру! Правдива освіта, кооперація й віра — наче три сестри: люблять ся й спомагаються!

Дай Боже, щоб оці три сили, три могутні двигуни життя, одна одній помагаючи, двигнули наш народ на вищі щаблі духового й матеріяльного життя!

Великий Відпуст Страждущої Матери Божої на Білостоці в Лісках коло Белза зачнеться в цім році Вечірнею в четвер, дня 21. червня, а закінчиться в суботу, дня 23. VI.

В часі сьогорічного відпусту на Білостоці, в день Сострадання Пресв. Богородиці, в пятницю, дня 22. червня відбудеться торжественне посвячення: „Сімох образів страдань болів Пр. Богородиці“, які намалювала п. Олена Кульчицька, наша славна артистка-малярка з Перемишля.

Відвідаймо щирим серцем св. місце Страждущої Матери Божої, цеї могучої Заступниці-Потішниці нашого многострадального українського народа, окажім Її подяку, пошану і любов та своєю лептою причинімся до піддвигнення і прикрашення Її св. місця на Білостоці.

Від гр.-кат. Уряду парох. в Лісках.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 11

Гетьман Богданко

Історичне оповідання.

І на млі ока піднялися всі весла в гору й станули чайки мов приковані до місця. Тільки з легка хиталися на воді.

Море було спокійне.

— Підіждемо північ і й тоді враз ударимо на ґалеру — каже Богданко...

VII.

Важко та гірко живеться нещасній княгині Олені Ружицькій у гаремі Мустафи баші, бо так називався тепер потурнак Пшерембський.

Важким жорновим каменем звалилася на душу жура безмірна й давить, так давить, Змією всисається в наболіле серце туга безкрая, туга за милим дружиною, за хатою рідною, за Україною чарівною, за волею дорогою.

Ще тільки щастя, що тепер рідко бачить вона ненависного потурнака. В ласках він у султана самого й часто виїздив у Стамбул до Великої Порти із Аслам Керменя, де мав дім і де був башею. Так, що тільки гостем бував дома.

Як баші не було дома, то Оленка наче свобідніша чулася, хоч евнух Юсуф добре беріг її, стежив за кожним її кроком.

Тільки її розради, що розмова з невольницями Українками Оксаною та Катериною. Спільна недоля зблизила їх, хоч вона княгиня, а вони селянки. Так воно є в світі, що аж спільна недоля каже людям, що всі ми в Бога однакові, що всі ми брати й сестри в Христі. Княгиня Оленка ніколи не гордила низшими родом, й досі її піддані поважали й любили її так, як і її чоловіка, та всеж таки вона там була пані, княгиня, а тут як і вони в неволі! Хоч треба тільки одного словечка, а булаб вільна, булаб панею осьтут — яка це воля: життя з нелюбим, що силою захопив її й повіз у чужу чужину між бісурмен. Ні, вона ніколи не скаже йому цего слова, ніколи. До смерти остане вірною цему, що йому присягала в церкві, свойому милому, єдиному свойому Богданкові. Краще неволя, краще муки, а навіть смерть, як зломити присягу. Ніколи!

Обі невольниці Оксана й Катерина спершу, так як їм були наказали, намовляли її, щоб забула минуле й коли годі їй полюбити б[illegible]у, то бодай, щоб стала йому повільн[illegible] Надія на обіцяну їм волю веліла їм т[illegible]бити. Та скоро пересвідчилися, [illegible]е дарма, що не зломлять ніяк з[illegible]ої постанови княгині й дали спо[illegible] намовам. Княгинина сильна воля [illegible]давала й їм витревалости. І небаром стали щирими приятельками, вірними подругами княгині Оленки. Призналися їй, що з намови старої Туркині для обіцяної волі, згодилися були намовляти її, щоб погодилася з долею своєю та прихилила своє серце до баші потурнака. Стара Туркиня раз-ураз пригадувала їм їх зобовязання, та звичайно Оксана збувала її словами:

— Потерпіть, так скоро годі! Час гоїть усе й найважчі рани.

Із княгинею Оленкою й вони стали вірити, що князь Богданко Ружинський не лишить жінки на поталу потурнакові, що збере військо й прийде визволити її. Коби тільки довідався, що вона в Аслам-Кермені. А тоді й їх жде воля.

Та покищо в неволі минають дні за днями. Тільки спомини про рідну Україну та пісня рідна розрадою їх. А вміли цих пісень багато, багато й Оксана й Катерина. І часто прохає в них княгиня Оленка:

— Заспівайте щось!

І вони починають співати, а вона враз із ними теж. І дзвенить українська пісня в кімнатах гарему, понайбільше сумна, повна туги, а проте так ніжно голубить душу, так ласкоче наболіле серце, що відразу, відрадніше стає.

Та сьогодні чомусь і рідна пісня не в силі розважити княгині Оленки Ружинської. Від самого світанку така сумна, така сумна! Біль і туга здається в деся-

Життя і діяльність Митрополита Велямина Рутського

VIII.

Не дивота, що вороги Унії постановили знищити такого організатора. Аж 70 заговірників зробило заговір на життє Владики Рутського. В польськім головнім соймі і на соймиках неуніяти разом з протестантами мали перевагу й чим більша була праця Владики, тим більше безоглядно нападали на нього і вірних йому помічників. Дійшло до того, що унії грозила загибіль від страшного гнету. У звіті до Риму пише Владика Рутський: „В католицькім краю і під католицьким королем загрожене навіть наше життє лише тому, що ми католиками“.

Латинський Епископат явно домагався скасованя унії, як пише таки латинський епископ Лїковський. Не тільки польські епископи, а навіть каноніки гордо виступали проти наших Владик. Навіть жидівські рабіни й магометанські мулли мали в Польщі більше пошани, ніж наші католицькі Владики. Але вороги все закидали і досі закидають, що Польща „протеґувала“ унію.

Чиж дивно, що серед такого гнету почалася вже тоді загальна втеча від нашої церкви?

IX.

Реформа рідко коли відразу приносить овочі. Часто буває навпаки: чим лучша реформа, тим більше втікають від неї, поки не зійдуть перші зерна її праці. Так сталося і з реформою Василіян. І вони зачали втікати від нашої церкви, котру дуже переслідувано. Се було найбільшим болем Владики Рутського, котрий тільки праці і жертв положив над зреформованем того Чина. На вид утечі з нього наших людей, Митрополит зачав попадати в цілковитий сумнів, чи взагалі дасться вратувати нашу церкву, коли втікає з неї навіть головне ядро її— монаший Чин.

На вид того всего здавалося, що й Апостольська Столиця утратить надію, чи можна у нас зробити здисциплінованну церкву та перестане взагалі займатися унією, тим більше, що латинські епископи раз-ураз представляли унію в як найгіршім світлі.

І хто знає, що булоби сталося, якби не постійні налягання Владики Рутського, в Римі. Коли втечею монахів захитався і чин Василия Великого, Владика Рутський випросив в Апостольській Столиці чужих монахів Кармелитів, котрими заповняв ряди утікаючих. Рік за роком писав і побивався за нашою церквою, доказуючи як вона росте в народі, але покидають її працьовники на верхах. Владика Рутський добився від Риму абсолютно заборони переходу з обряду східного на латинський (але Польща ослабила його й не виконувала).

X.

Около чверть століття правив Митрополит Рутський нашою церквою. А всі ті літа переповнені великою працею і гризотою, боротьбою проти гнету і переслідувань, болем і заводом не до описання. Ой, не даром сей Владика в молодости своїй плакав, коли папа Климентій VIII. зажадав від нього присяги, що не опустить, нашої церкви і обряду! Не даром плачучи втікав з папських кімнат у Ватикані.

Але витерпів усе і то без нарікання, великою запопадливістю ще перевисшивши свого попередника. Бог, котрий бачив тяжку жертву життя сего Митрополита, винагородив його дивним способом: за його життя і правління церквою серед найтяжших обставин її, коли здавалося, що все розлетиться і пропаде, дав Бог мученичу смерть його приятелеви з молодих літ, св. Йосафатови, котрий бажав собі такої смерти для добра церкви. Коли дня 12. листопада 1623 р. вороги унії убили св. Йосафата і потоптали тіло його і з привязаним каменем кинули в ріку Двину, — вістка про се стрілою перелетіла цілий край. Тоді устала нараз утеча від нашої церкви. Церква наша мов відродилася під впливом крови невинного мученика-Епископа. Митрополит Рутський міг іще своїми очима оглядати розквіт улюбленого ним Чина СВВ. та знаменитий Епископат наш, що — по свідоцтву навіть польського епископа — перевисшав своєю вартістю польський епископат.

Так провидінне Боже несподівано винагородило чужого нам по вихованню а може й по крови Владику, бл. п. Велямина Рутського за жертву його життя для піднесення нашої церкви і народу нашого.

Він до самої смерти своєї працював для нашого народу, звиджуючи парохії в тяжких тоді подорожах возами мимо старости своєї. До пращаючих його з плачем Василіян смутно сказав: „Умру як віл в ярмі“.

Умер в дорозі, в 64 р. життя свого, в монастири у Дерманю на Волині, як знаменитий Архипастир і орґанізатор нашої св. Церкви і народу.

теро важче давлять її серце, як було досі, в десятеро болючіше ранять її душу.

Наче щось дуже страшне жде її! Щож може її тут ждати? Приїзд ненависного потурнака, його насмішки, його знущання... Цеж не вперше буде, це її насущний хліб, коли тільки він, потурнак появиться...

І таки цего дня вернув Пшерембський. Вернув підпитий. Бо хоч закон Магомета забороняє алькогольні напитки, та йому не під силу перемогти в собі старий наліг пянства.

Вернув тай відразу подався в її кімнати.

— Ну, щож княгиня пані вразумилася вже, перестала мріти про свого князя — кричав уже з порога.

Княгиня Оленка скулилася в куті кімнати й нїщо не відповіла.

А він говорив дальше:

— Цему вже мусить бути край! Я довше не стерплю! Або покинеш свої мрії, або продам тебе, як невільницю...

Вона зірвалася з місця й закликала:

— Продай мене, продай! Хай буду останньою невільницею, хай дадуть мене до найважчих робіт, тільки щоб тебе не бачила я, катюго злющий, потурчане проклятий!

— Так?! — скричав він. — Ти хочеш, щоб я тебе продав?! Знаю, більша надія буде на визвіл, на втечу! Так, знай, не зроблю тобі цеї приємности! Останеш у мене, але як невільниця! Не хотіла бути панею, невільницею будеш! Завтра вводжу в дім нову жінку й вона буде першою моєю жінкою, а ти їй невільницею — ха, ха, ха, княгиня пані невільницею жінки погордженого нею шляхтичини. Що добре?! — глузував він.

Вона нїщо не обзивалася.

— Ну, що? Чому не відповідаєш, ясна княгине! Волиш бути невільницею й будеш. Роблю по твоїй волі.

Вона на це скричала:

— Не я невільниця, а ти! Ти, потурначе, невільник турецького султана! Ти, ти підлий невільник, раб! Тільки підлий раб може так знущатися над безсилою людиною! Перед своїм паном трясеться тай хоче, щоб бодай слабші від нього тряслися перед ним! Ти раб, раб, підлий раб! — кричала вона й наче це приносило їй полекшу повторяла раз-ураз: — Раб, раб, підлий раб! — а потім плюнула йому в лице: — Маеш, бісурменський рабе, від мене заплату за всі твої знущання наді мною!

Така зневага розлютила потурнака до краю. Він замахнувся на неї нагайкою та вона втекла в кут кімнати.

— Ні, стрівай, — кричав він — не я тебе битиму, ти не варта цего! — й плеснув тричі в долоні. Явився евнух.

— Покликати тут двох вартових! Хай прийдуть із нагаями! — приказав.

За хвилю ввійшло двох дужих та кріпких драбів із ремінними нагаями в руках.

— Трицять нагаїв дасьте цій невільниці —приказав і знов сплеснув раз у долоні. На це явилася стара Туркиня.

— Зняти з ньої дорогі одяги й зараз по покаранні дати їй найгірший одяг невільниці та вживати цю невільницю до найпідліших робіт.

Стара хотіла вивести її, та баша приказав:

— Ні, тут зміни з нього одяг, її тут битимуть.

І стара насильно здерла з нього одяг до сорочки.

—Бийте! — приказав він.

Оба драби кинулися на нещасну жінку й простягнули її доліниць на землі й один придержував її, що не могла й рухнутися, а другий бив. Пшеремобський числив удари та кричав:

— Сильніше, сильніше бий!

І падали на нещасну княгиню удари за ударами щораз сильніші. Кров стала прискати з під нагая довкола, а за двацятим ударом княгиня зімліла. Приказав відливати її водою. Коли прийшла до тямки:

(Дальше буде.)

XI.

На закінчення годиться бодай коротко згадати тестамент того великого Владики нашого, написаний ним перед смертю дня 28. січня 1637 р. Він зачинається так:

„Я Йосиф Велямин Рутський, негідний Митрополит Київський, Галицький і всеї Руси, покликаний перед суд Божий, щоби здати рахунок зі всіх слів, думок і діл за 63 літа життя мого і щоб учути засуд, який мене жде“.

Сей тестамент Митрополита Рутського се немов програма і вказівка для поведення всіх працьовників нашої Церкви і народу нашого. Передовсім підчеркує Владика вагу віри і дисципліни, послуху та пошани для Апостольської Столиці. „Я був завсігди послушний Папі Римському й умираю в тім послусі“ Папи. Преосвящених Епископів і отців духовних наших просить, щоб у любови лучилися з собою і з Митрополитом своїм, а в разі непорозуміння, щоб не бурилися, лиш відносилися до Влади своєї духовної. Далі перестерігає монаше духовенство, щоб любило і поважало світських священиків як братів, а світських священиків, щоб не нарікали, коли суд над ними віддають Епископи монахи. Всіх священиків просить, щоби дбали за нарід наш і його мораль а бутну шляхту й міщанство, щоби в духовних справах слухали влади духовної. Наслідника свого просить, щоб був добрим хозяїном і помножив дочасні та духовні добра Архідієцезії. Владика заявляє, що окремо лишає свій приватний тестамент своєї батьківщини й дому, поздоровляє всіх, що його переживуть і кінчить свій дуже живий тестамент словами: „Кождий з Вас прийде за мною — поздоровляю Вас!“

Ходили слухи, що Його отроєно. Може тому, що такий гарний тестамент написав 28. січня, а вже 5. лютого помер, значить — був у повній силі ума майже до смерти. Кілько правди в тім, що його згладжено, не довідаємося мабуть ніколи.

Для нашого народу головна наука з цілого життя сего великого Владики, щоб не мав недовіря до таких „чужинців“, які ділами й жертвами доказують, що хочуть працювати для нього. Бо нераз піби „чужий“ більше зробить, ніж „свій“.

Якеж велике добро зробила нашому народови Апостольська Столиця, що під послухом приневолила сего працьовника, видержати до смерти у страшнім хаосі нашім.

В імя памяти сего Владики пошануймо працю тих чужинців, що тепер працюють для добра церкви і народу нашого.

З церковних справ

Поворот із візитації

Митрополит Шептицький ґернувся 28-го травня з візитації, обїхавши Куровичі, Коросно біля Перемишлян, Перемишляни, Мечищів, Янчин, Нараїв, Бережани, Риків, Ляцке Вел. і Яхторів. Митрополит скрізь крім богослужень, науки і сповіди, відвідував з лікарем хорих, обдаровуючи їх ліками, а вбогу дітвору одіжю. Приблизно 24 червня митрополит має виїхати до Риму.

Перехід на Унію

Виленські часописи пишуть, що бувший ректор православної семинарії у Вильні епископ Антоній постановив перейти на унію. В звязку із сим, еп. Антоній переслав вже до Апостольського Нунція у Варшаві подання з просьбою приняти його до складу уніятської церкви.

Арештування священиків в СССР

Російська еміґрантська преса повідомляє, що большевики арештували в Курську кількох священиків.

Замикають церкви

Ті самі часописи доносять, що в воронїжській ґубернії сов. власти замкнули на днях сорок церков, покликуючись на „недостачу релігійного почування в місцевого населення“.

Навернення

„Оссерваторе Романо“ подає, що недавно принято до катол. Церкви Еноха Теодора Болдуіна, кузина анґлійського премієра міністрів. Навернений був анґліканським пастором. Крім него вступають також до катол. Церкви його мати і два брати. Се навернення викликало в Анґлії велике враження.

Незвичайна будова церкви

В італійськім містечку Тортоні зачато будову церкви на честь поляглих. Одначе з браку фондів будова лиш дуже поволи поступала наперід. Тоді зголосилося до помічничих праць при будові близько 100 священиків і богословів з околиці. Мешканці Тортони оглядають тепер щоденно робітничий відділ священиків, що зі співом і молитвою на устах йде рано до праці.

А. БЕЙ.

Мученицьке Мехіко

Так боронила католицька Церква Індіян. І Індіяне завсіди зверталися за поміччю до католицьких місіонарів. Бо й дбали місіонарі про них. Вони не тільки ширили католицьку віру між Індіянами, але закладали для них школи й шпитали.

Найзавзятішим борцем за людські права червоної раси був домініканин Вартоломей де ляс Казас. Він навчав, що народи не є власністю короля й що не на те відкрито Америку, щоб нищити тамошнє населення, а щоб ширити між ним віру, правду й добро. Багато разів їздив він із Америки в Европу й назад. Не лякався й найвищих осіб, говорив їм правду в очі. Одному говорив перед зборами:

— Думайте, вельможний пане, думайте про свою душу! Скажу вам правду, дуже боюся за ваше спасення... найгірші були все ці, що на цій землі приказували й володіли та для своїх особистих користей підпирали всю цю страшну тиранію“.

Своїм впливом довів був ляс Казас до цего, що Карло V видав був нові закони, які захищали Індіян перед загладою. Невільництво було найострійше заборонене. Властителі великих посілостей не сміли Індіян ні продавати, ні купувати, ні ловити. В посіданні землі й майна, в торговлі проголошено Індіян рівноправними з білими. У судах могли мати своїх товмачів і оборонців.

Само собою, що також рівноправні були Індіяне й перед церковною владою. Науку й катехізм можна їм було подавати в їх рідній мові. Уділювання св. Тайн і благословення не було звязане ні з якими матеріяльними приписами. Індіянам був отворений приступ у священичий стан.

Та еспанські пани не хотіли держатися цих законів і все їх ломили. Вкінці й сам король перестав вимагати сповнювання їх. Огірчений ляс Казас покинув Мехіко, вернув у Еспанію й там 1552 р. видав книжку: „Короткі відомости про знищення Індіян“.

І ширилося християнство між Індіянами, що привязувалися до католицького духовенства, бо бачило в ньому своїх щирих оборонців перед кривдниками. Так було, так є й доси. Католицькі священики й місіонарі, як ми це бачили при описі життя о. Про, дбали не тільки про душевне, але й про тілесне добро своїх вірних. Вони передали нащадкам і відомости про стару мехіканську культуру. А всі ці безвірники, що тепер виступають проти католицької Церкви й нібито боронять старої мехіканської культури, всі вони не написали ніоднісінької хочби маленької книжечки про Індіян та про їх культуру. Не про культуру їм ходить, тільки про знищення католицької віри, бо так зможуть лекше баламутити нарід і панувати над ним. Зівсімісінько роблять так, як більшовики на Радянщині з нашим українським та з московським і з іншими народами. І ніякі викрути не поможуть ні катові Калєсові ні його помічникам. Історія осудить їх, як осудила Нерона, Діоклетіяна й інших гонителів християн.

Думки та висновки.

По цьому короткому оглядові справді важких терпінь і великого геройства мехіканських католиків, спорбуймо пошукати науки, що нам її дає ця історія кривавих гонень.

Щож перше всего мусить нас вразити? Найперше отсе виразне сповнення Христових слів. Господь наш Ісус Христос сказав: *„На світі горе матимете: кинуться на вас руками своїми й переслідуватимуть вас водячи перед царів і намісників задля імени мойого, а й смертю покарають декого з вас, та не бійтесь цих, що вбивають тіло, бо хто втратив би душу свою для мене, найде її.* (Йоан 16, 33. Лука 21, 12—16. Матей 10, 28—39).

Слова ці справджувались завсіди й сьогодні справджуються. Не було століття, що в ньому то тут, то там не лилася мученицька кров. Колись спливав цею кровю ввесь старинний світ аж по

Жива віра

Серед повени модерного поганства, що запанувало чи не на всіх ділянках людського життя, приємно відмітити прояви глибокої і живої віри серед здобувців воздушних просторів. Як колись в давнині в імя Христа вибиралися визначні мужі відкривати нові світи, так і нині читаємо, що дослідник північного бігуна, італ. ґенерал Нобіле перебрав від Св. Отця на дорогу хрест, який він відтак скинув на самому бігуні. — Доказ живої віри дають німецькі трансатлянтійські летуни, капітан Кель і Фриморіс, що перед своїм небезпечним відлетом до Америки приступив до св. Причастія. Їх ірляндські товариші-летуни жертвують їм на дорогу чорний мармуровий хрест, який відважні німецькі старшини прикріпляють до свого літака „Бремен". — Еспанські летуни Хіменез і Іґлезіяс, перед відлетом до полудневої Америки відвідають кардинала-примаса та попросять о благословення для своєї виправи.

Чи Церква заборонює вірним читати св. Письмо?

(о. С. К.) В перших віках християнських Церква не видавала спеціяльних заказів читання св. Письма. Перший раз рішення Церкви, що до читання св. Письма, зістало видане щойно в XII. ст.

В р. 1199 епископ з Мецу віднісся до Папи Іннокентія III. в справі потайних зібрань вірних для читання св. Письма в перекладі француськім. Згаданий епископ віднісся до Апостольського Престола спонуканий тим, бо серед читаючих, котрі не розуміли гаразд слів Божих і незгідно з наукою Церкви їх толкували, стали ширитися хибні погляди. Оскільки з читання не повставали блуди, св. Церква не видавала жадних заказів.

Церква забирала ще голос у справі читання св. Письма, коли в західній Европі став ширитися протестантизм. Тоді повстали ріжні недокладні і повні блудів переклади св. Письма. Вірні, читаючи такі переклади, тратили правдиву віру і творили ріжні секти.

Маючи на увазі усе сказане, науку Церкви в справі читання св. Письма можна зясувати в слідуючих точках:

1. Читання св. Письма не для всіх без виїмку є хосенне. В св. Письмі знаходяться деякі місця досить трудні, коли ходить про їх зрозуміння. Найзнаменитші вчені жалуються, що толкування деяких місць получене є з чималими труднощами. Легко собі представити, що таких трудних місць далеко більше знайдуть ті, котрі до толкування св. Письма не є відповідно підготовані. Тому ізза недокладного зрозуміння св. Книг повстало чимало ересий. Маючи те на згляді, ясно зрозуміємо засаду, що читання св. Письма для всіх без жадної ріжниці не може бути пожиточне.

2. Церква ніколи рішучо не заборонила вірним читання св. Письма. В перших віках заказі, як ми вже раньше згадали, були зовсім незнані. Щойно від XII. століття, Церква обмежила читання з огляду на блуди, які з сього читання повставали. Троха острійше виступила св. Церква від часу повстання протестантизму головно тому, що протестанти вмовляючи у всіх, що є здібні до зрозуміння св. Книг, широко відкривали дорогу для найріжнороднійших блудів і ересий.

3. Читання св. Письма в матерній мові є дозволене з захованням деяких услівій. Загальне право церковне позваляє на читання св. Письма в перекладі на рідну мову, оскільки сі переклади зістали довершені через перекладчиків католицьких, посідають коментарі (пояснення) і є потверджені через Апостольський Престол або через місцеву духовну власть.

Якщо ходить про зрозуміння св. Книг, то не для всіх є вони однаково приступні. До найлекших належать св. Євангелія і Діяння Апостольські.

В сих Книгах є представлена праця та діяльність Господа нашого Ісуса Христа та Апостолів. Ісус Христос з своїми науками звертався по більшій части до простих людий, тому то і Иого науки, голошені до сього стану людий, є дуже приступні й популярні. Натомісць послання Апостольські належать до книг труднійших, бо в них є обговорювані ріжні ніжні правди релігійні, які пересічний читач не завсіди належито зрозуміє.

Що св. Письмо, як написане з вітхнення св. Духа, є для нас найбільшим скарбом і неперебраним та невичерпаним жерелом обявленої правди — всім нам добре звісно. Воно є по словам Григорія Великого листом всемогучого Бога до своїх сотворінь. І ми вважаємо його за Боже слово і длятого називаємо його „святим". Кождому реченню сего Письма приписуємо непомильну повагу, кождий священик від слів св. Письма зачинає свою проповідь і зі св. Письма доказує правдивість своєї науки. Скільки разів читається або відспівується Євангеліє, встають усі вірні та серед святого мовчання слухають його неповорушно з найбільшою увагою на знак пошани для нього. Навіть самій книзі, в якій міститься Боже слово, оказуємо глибоку пошану, будь сбносячи її зі світлом в часі малого входу, будь обкаджуючи її

піски Сагари й Каспійське море, по Перський залив і Велику Британію. Потім, як християнство поширювалося, червонили кровю ґерманські й славянські країни. Потім іще Китай, Японія й Індії, Америка й острови океану. Потім знову Анґлія, Франція, Росія (Українці греко-католики на Холмщині) й т. д. Так, що завсіди ходила десь Церква в терновому вінці свойого Вчителя. Та думав може неодин: „Так воно було, та так уже не буде. Сьогодні світ занадто вже цивілізований і зрілий, щоб мав огнем, чи залізом противитися Божій правді. Тимчасом ні. В XX столітті, в країні доволі культурній, а в кожному разі в дуже культурному, новітньому місті ллється наново кров і то тільки за Христа, за правду, за католицьку Церкву, за свободу людської совісти.

Видно, що світ мало зміняється й що людські гордощі й ненависть до Бога виробляють усе в душах цю дику жорстокість, що не може насититися інакше, тільки видовищем мук і смерти.

Та по друге є в цій історії католицького Мехіка, щось, що повинно й нас спонукати до застанови та до обрахунку совісти.

Колиб так і в нас — що чейже не є неможливе — прийшло до такого, що влада дісталася в руки ворогів Церкви? Що воно можливе, маємо найкращий примір на Великій Україні та в Росії. Там влада теж попалася в руки ворогів Церкви. І там переслідують всяку релігію, а вже найзавзятіше католицьку. Тільки що більшість населення там православна. А православна Церква за московських царів від Петра В., себто трохи не двісті літ, була зависима від царів. Світський царський урядник мав найбільший голос на церковному синоді. Православні російські священики були царськими слугами, навіть царськими шпигами, тільки не Христовими слугами й не духовними провідниками народу. В такім дусі виховували там духовенство, таким духом воно й жило. І коли царат упав, православне духовенство втратило всяку підпору й найшлося нездібне до оборони Церкви, до жертв за віру — ще більш нездібне, як їх паства, сам нарід.

А більшовики не вдоволяються владою над колишньою Росією, їх метою завести більшовизм у всьому світі. І над цим вони працюють при помочі своїх платних аґентів. І колиб Божа воля була, щоб і в нас вдалося ворогам Церкви силою захопити владу в свої руки й колиб вони стали переслідувати нашу Церкву й поставили нас перед вибором: або виречіться Христа, або ждуть вас муки й смерть — чи багато найшлосяб між нами мучеників?

Бог один знає це, та по людськи можна дуже сумніватися, щоб наша суспільність заховалася так, як мехіканська. За мало в нас живої, безоглядно кріпкої віри, за мало святого запалу для католицької справи, за мало гарячого привязання до Христа Царя. Багато, багато, між нами таких, що тільки з назви католики! Ходять до церкви, бо й моляться, але це тільки так зі звичаю, не з потреби душі. Ходили їх батьки тай вона ходять. Чимало є й таких, що тільки про людське око християне католики — тому, що по батьках остала їм назва католиків, що метрика в них католицька.

Тому то так легко в нас якимнебудь пройдисвітам збаламутити нарід і перетягнути навіть цілі села, чи до секти чи на православя.

Найбільш таких релігійно байдужих серед нашої так званої „інтеліґенції". Кажемо так званої, бо справжній інтеліґент не так легко дасться зловити на безвірну полову. А такий ніби-інтеліґент прочитає дві, три безбожні книжечки тай уже думає, що „всі розуми поїв". Правда й серед тої ніби-інтеліґенції більшість ще признається, що вони католики. Ходять навіть у церкву, а то й моляться, але церква, віра в них на другому місці. На першому місці політика та матеріяльні справи.

(Дальше буде.)

на співаній Службі Божій, будь цілуючи її набожно. Старайможся, щоби вискази, які в ній містяться, стали правилом нашого життя!

Що пишуть часописи?

Радикальний „Громадський Голос“ ч. 39 у статті „Львівська каша“ насипав „каші“ усім нелюбим собі людям, а „особливо тим, що держать у своїх руках центральні, економічні і культурні установи“. В области політики, економії й культури закидає провідним діячам вину того, що наслідком повного розґардіяшу серед провідних людей УНДО-ня „нині ніхто вже у Львові не знає, хто з ким, за що і проти кого є днесь, а проти кого і за що та з ким буде він завтра“.

І пише Громадський Голос таке:

„Читач запитає нас певно про наш погляд, як то все скінчиться, що з цього вивариться? Безумовно, певного щось сказати трудно. На разі ще йде мутний фермент, ще ніщо не клярується. Щось з того вийде, може не так богато нового, як де-хто думає, бо ми на загал народ страшно консервативний. У львівських ферментах низи досі не забирали голосу, бо їх ніхто з „верхів“ і не думав питати о їхню думку. А самі панове на верху, як видно зі всього, так зайлися, що по доброму воно не скінчиться в ніякім разі. Правдиву дорогу до вирішення основних питань, особливо політичного і економічного будівництва покаже закукуріченим верхам аж низ, стихія села. Отже нехай вона скаже своє слово про те, чи треба творити ще якісь нові партії і про Народню Торговлю і про Повітові Союзи і про Дністер і Земельний Банк та про Центро-Банк, про Просвіту і Рідну Школу...“

„Нова Зоря“ на це замічає:

— А висновок „Гром. Голосу“, що „стихія села“ (масова сила села; прим. Ред.) скаже і покаже, що робити Союзам, Нар. Торговлі, Банкам і т. д. — розуміється утопійний (нездійснима мрія; прим. Ред.). Бо ще досі не було ніде народу мудрійшого ніж його провідники, не буде й у нас. Видно, що „Гром. Голосови“ не помогла наука, яку давав на зїзді радик. партії один думаючий селянин. Коли якийсь інтеліґент демаґоґічно кричав: „Нехай нарід скаже, чи приймати лінію Бертельмі!“ (лінія ріки Буга, пропонована французьким ґенералом Бертельмі як границя між Польщею а Зах. Україною в 1919 р., прим. Ред.) — тоді мужик відповів приблизно так: „Панове! Таж майте якийсь стид і не звертайтесь зі всім до хлопа! До того хлопа зі всім: податок хлопе дай, рекрута дай, поле оброби, болото на гостинци згорни, дітей до школи пішли, — а потому, як діти всі школи скінчать, тоді такий пан приходить до батька-хлопа тай каже: „Ще мене, тату, й високої політики навчи!“ „А яж тебе, сину, на що до шкіл посилав тай останного вола на тебе продав?...“

Таке й тут! Коли молоді радикали так красно знають представити відносини в наших інституціях, яких очевидно „стихія села“ не знає, то чому самі не скажуть, як усе те поправити, але на хлопа спихають бухгальтерію? А вас, панове, хлоп на що до школи посилав?

Зі світа

Бійки поляків із німцями

Підчас лат. Зелених Свят відбувся в Данціґу зїзд ґімнастичної німецької орґанізації „Вервольф“, В перший день свят прийшло зовсім несподівано до низки конфліктів між учасниками зїзду і польськими урядовцями в Данціґу. Гурток поляків висказав в трамваю глумливу увагу на адресу зїзду, на що один з присутніх учасників чинно відповів. Цей випадок дав почато противопольським виступам в місті. Стрічних на вулицях, трамваях та залізницях поляків побивано палицями.

В часі зїзду прийшло також до кривавих сутичок між мімецькими націоналістами і гуртками комуністів. Серед бійок поранено та побито кільканадцять осіб.

Замах на диктатора

На диктатора північного Китаю Чанґ Тсо Лін-а довершено бомбового замаху в хвилі, коли їхав поїздом до міста Мукдену. Диктатор відніс тяжку рану в голову. Ходили вістки, що Чанґ Тсо Лін умер з віднесеної рани, однак виявилися мильними. Замаху мали довершити перебрані жовніри полудневої армії, котрі одержали приказ дістати в свої руки ворожого вожда. Замаху довершили вони в часі відвороту північної армії з Пекіну. Між раненими є також премєр північно-китайського уряду Пан-Фу. На вістку про замах на диктатора китайці урядили в Мукдені бурливі демонстрації проти японців, яким приписують всю вину в замаху. Військова сторожа Чанґ Тсо Лін-а зараз по вибуху бомби, яка засіяла трупами великий простір, відкрила вогонь із кулеметів проти місцевому населенню. Щойно японські війська завели лад. Арештовано двох китайців, у яких знайдено бомби, що походили з Москви. Арештованих розстріляно на місці.

Ще один землетрус

В Коринті, у Греції дався чути знова нагальний землетрус. Велика кількість домів, ушкоджених у часі попередного землетрусу, тепер завалилися. Нещасні мешканці живуть в безперестаннім страху.

Комуністичні бучі

У Берліні місцеві комуністи урядили перед італійським конзулятом цілий ряд демонстрацій та буч. Демонстрації ті є звернені проти диктатора Італії Мусоліні-я ізза присуду на провідників італійських комуністів, виданого в Медіоляні.

Тяжкий рік

Урядові статистики (списи) виказують, що рік 1927. був незвичайно багатий у ріжні катастрофи й випадки. Від 1. січня до 12. липня того року було в цілім світі 136 атмосферичних катастроф. Між ними 38 гураґанів, 37 повіней, 6 вибухів вульканів, та много землетрусів. Наслідком тих катастроф було: 3.671 забитих, 9.849 ранених, 4 міста знищені, 16.845 домів завалених. Статистика ця не обіймає землетрусу. який у маю минулого року збурив три міста в Китаю та причинив смерть 100 тисяч людей. Не обіймає вона також страшних повіний в Індіях, Китаю та Альжирі.

Не сіють, а хочуть збирати

На Вел. Україні видали вже большевики урядове звідомлення про вислідзбіжевої кампанії. Висліди поганенькі. Протягом 20 днів травня, мимо величезних зусиль большевицької влади на місцях, змогли большевики зібрати заледве 34·4 відс. загальної кількости збіжжа, предбаченої у пляні. Деякі полудневі округи, як на пр. Маріюпільський, дали ледве 5 відс. предбаченої кількости. Урядове звідомлення пояснює неуспіх хлібозаготівленої кампанії протиділанням т. зв. куркулів.

Соціялістична єдність

Большевицький диктатор Сталін виголосив на останному зібранню комуністичного активу промову, в якій обговорив справу мирного співжиття Рад. Союзу з иншими державами світу. Висновки Сталіна дуже сумні. Він сказав, не скриваючи:

— Все сільське населення стануло проти нас. Находимося на воєнній стопі з всіма соціялістичними та демократичними партіями Европи. Чи можемо надіятися, що вирятуємо себе з скрутного положення концесіями? Ми окружені ворогами, яким не йде виключно про те, щоби Рад. Союз перетворився у нормальну республиканську державу, але про те, щоби нас знищити. Не даваймо приспати себе можливостями будь якого мирного співжиття з капіталістичним світом. Ми, справжні большевики, мусимо затиснути зуби та вперто й послідовно йти до нашої мети.

Самі про себе

В Москві відбувся в останніх днях конґрес делеґатів т. зв. колєктивних господарств (колгоспів). Орґанізацію колгоспів видвигнули тепер большевики з скріпленою силою, вважаючи в них одинокого поборника т. зв. куркулів, багатших селян. На конґресі виступив м. и. всесоюзний комісар земельних справ Кубяк з рефератом на тему рільничої продукції під дбайливою владою большевицьких спасителів людства. Референт, рад-не-рад, мусів ствердити повний занепад рільної господарки в Союзі. Державна хлібозаготівля виказала, що всі підрахунки влади завели. Плян хлібозаготівлі виконано з недобором 1.800 тон збіжжа. Рільна продукція в Рад. Союзі катастрофічно падає, мимо всіх „рятункових“ зусиль уряду. Кубяк мусів ствердити з досадою, що „дуже низький продукційний аґрарний рівень радянського господарства рівняється земельній господарці африканських племен“. В тому тоні вдержаний весь реферат. На нашу думку, таких рефератів моглоб бути більше у всіх ділянках „комуністичного“ господарства. Мабуть будуть.

З робітничого раю

В останніх місяцях зросло сильно безробіття в Рад. Союзі. Особливо тяжже положення безробітних у Москві. Дня 1-го ц. м. розпучливі настрої серед безробітних у Москві зросли до тої міри, що вони вчинили демонстрацію перед тамошньою біржою праці. Демонструвало 5 тисяч безробітних, які в крайній розпуці кинулися на пішу і кінну міліцію, що намагалася розігнати де-

монструючих. З окликами: „хліба й праці!“ наступила товпа на розстрільну міліції. Полилася кров. Тільки повздержливому становищу міліції слід завдячити, що розрухи не поширилися. Під вечір вдалося делеґатам московського „совету“ з трудом заспокоїти демонстрантів обіцянками негайної допомоги. Коли втихомирилося, послідували, очевидно, масові арешти. Ось як живеться пролетаріятові під обухом „власної“ диктатури.

Просвітянський Театр

(Надіслана стаття).

Товариство „Просвіта“ у Львові покликало з початком 1928 р. на підставі внеску своєї Головної Театральної Комісії нову, автономну, культуральну інституцію у виді пересувного „Просвітянського Театру“ під протекторатом Т-ва „Просвіта“ а контролею Театральної Комісії. Від часів розвязання театру Т-ва „Бесіда“ у Львові і спроб організації театру „Союза Артистів“ в осені 1925/6 та театру „Кооперативи Укр. Театр“ у Львові, є це перший театр, який стоїть під доглядом цілого, українського громадянства. Тому він може бути уважаний як дійсно громадянська інституція, супроти якої ціле наше громадянство має певні права ставити свої вимоги, сполучені з обовязком піддержування цего театру, в імя розвою театрального мистецтва серед нашого народа. Організація і діловодство „Просвітянського Театру“ опирається на засаді самовистарчальности та кооперації праці членів трупи, з виключенням приватної імпрези (виступу) якого-небудь власника театральної ліценції (концесії). До співучасти в основанню „Просвітянського Театру“ приступив також „Союз Діячів Українського Театрального Мистецтва“ (голова д. Шеремета Андрій). Союз причинився до скоршого основання Театру уділенням йому до ужитку побутової ґардероби справленої коштом 18 дол., деяких штук і нот та делеґованням до „Просвітянського Театру“ свойого містоголову д. Сороку Петра, відомого артиста і режисера, як артистичного керманича театру. Управу „Просвітянського Театру“ обняв з рамени Т-ва „Просвіта“, а за згодою „Союза“ д. Будзиновський Альфред. Заступство управителя обняв д. Шеремета Андрій. Інтереси театральної трупи заступає д. Кемпа Лаврентій. На днях предложив „Просвітянський Театр“ Т-ву „Просвіта“ звіт з діяльности за минулий сезон, себто за час від першої вистави з 15. II. до 31. V. 1928 р. Звіт виказує 110 вистав за 100 робучих днів, здовш шляху Городенка-Коломия-Делятин-Станиславів-Стрий-Дрогобич-Самбір-Добромиль-Мостиска і Яворів з метою переїзду до Рави Руської і Сокаля. Вистави відбувалися коoждого дня вечір, а в неділі і свята також пополудни, по селах положених в поблизкости місця театру. Перерв — з виїмком обовязкового безробіття в великодні тижні — не було. Засаднично були давані вистави наших народніх штук. Лише по містах грано на рішуче бажання публіки, також оперети і штуки інтернаціональні. Підчас гри народних штук по містах, салі світили пусткою. І не дивниця. Всі-ж народні штуки є вже так обіграні, не лише професійними театрами, але і дуже добрими, аматорськими гуртками, що вони вже є для загалу мало цікаві. А нового літературного репертуару, що давбися з яким таким успіхом поставити на сцені, так як нема. Щоби здобути відповідні штуки до гри, почав „Просвітянський Театр“ переговори з деякими письменниками-драматурґами з метою замовлення здатних до гри і інтересних штук. В літературній праці находиться доповнення оперети „Запорожець за Дунаєм“ четвертим актом та перерібка твору „Поза межами болю“ на сцену. З чужих оперет ок відбуваються проби з „Останніх маневрів“ а оперета Леґара „Царевич“ перекладається.

Невисокий стан каси „Просвітянського Театру“ не дозваляє ще покищо на дальші замовлення, бо рівночасно мусить йти акція в набуванню театральних декорацій і другої обстановки, що їх при відкриттю театру зівсім не було. В минувшому сезоні видано на цю ціль 1.540·70 зол., отже суму непропорціонально високу до заробітків театральної трупи.Таке відречення акторів „Просвітянського Театру“ нераз від найконечніших, життєвих потреб, вказує на їх велике привязання до розпочатого діла і до ширення замилування до театру, серед українського громадянства. Поза доповнюванням власної обстановки, лишив „Просвітянський Театр“ за собою вимальовані, нові повні куліси в Обертині і Бірчи та куртину в Судовій Вишні. Всьо мальоване власним малярем театру д. Нікітином Юрком на незвичайно легких услівях. В богато місцях доповнювано і направлено старі куліси безкорисно. Рівнож безкорисно виконувано одну з головних задач театру в аматорських гуртках, уділюванням аматорам науки в справах сценічної гри, режисеровки, характеризації, міміки, костюмовання і взагалі в ділі театрального мистецтва. Зголошуючихся добровольців до цеї науки було в декотрих місцевостях доволі богато. Правду ніде діти, що подекуди, то навіть на запрошення ніхто не зголосився на науку.

Відношення всіх, провінціональних Просвітянських Інституцій було — як підносить звіт — дуже гарне, а декотрі в звіті поіменно подані особи попирали зусилля „Просвітянського Театру“ незвичайно горячо, не жалуючи свойого труду в цім напрямі. Поведінка „Просв. Театру“, гарне уставлювання місцевих кулісів в комбінації з власними котарами і приставками, відповідний добір репертуару зєднували собі всюди признання не лише власної, але також і неукраїнської публики. Ця обставина проявлялася головно в услівях найму саль в неукраїнських інституціях і в справах громадських податків від вистав. Звіт жалується лише на незвичайно високий чинш в салі українського „Сокола“ в Станиславові, називаючи цю салю „найдорожшою в краю для українських імпрез“.

В склад трупи входять переважно молоді сили, але з гарними голосами і зверхними личними услівями та обдаровані великим замилуванням до праці і стремлінням до артистичної гри. До персоналу належать між иншими крім дд. Сороки як режисера і Шеремети, ще дд. Сорокова Ванда, Келитова Клявдія, Коссакова Марія, Костівна Наталія, Келита Лаврентій, Гладкий Петро, Ганжа Марко, Нікітин Юрко і гарно зіспіваний хор. Орхестра власна під дириґентурою проф. Сарамаґи Богдана складається з 7 осіб.

Цей перший звіт „Просвітянського Театру“ витаємо радо як звіт громадянської інституції, великої культурної ваги і побажаємо його творцям і співробітникам як найкращих успіхів в їх праці. Обовязком-же громадянства нехай буде стремління до облекшення членам театру виконування їх обовязків.

Важне для господарів

Чи чесати рогату худобу?

Декотрі господарі думають, що чесати треба лише коней, а рогату худобу ні. Та вони ошибаються. Худобу треба чесати тому, щоби мала чисту шкіру, бо нечистота спричинює ріжні недуги шкіри. З того виходить, що шкіру рогатої худоби треба в чистоті держати через чесання так, як у коней. Коли не чешемо й не держимо в чистоті шкіру худоби, кидаються на неї воші, гниди й инші насікомі. Розмноженню всіх насікомих на шкірі сприяє лиха погода та скупа паша. Проти вошей успішним средством є нафта, якою натирається шкіру.

Є ще одна важна причина ізза якої треба, особливо в літі, чесати худобу. В літі один рід комах сідає на рогату худобу і складає свої яечка. Якщо худобу чешемо щодня, то счешемо й ті нанесені комахами яечка. Однак, коли яечка на шкірі остануть, виводяться з них личинки, які вжираються в шкіру худоби. На кождім такім місці повстає болюча спухлина. Нераз можна бачити рогату худобу, на якої хребті шерсть є сплетена в вузли а під нею находиться згадана спухлина. Вартість такої худобини є значно менша, бо шкіра її подіравлена.

Ось такі то причини ізза яких рогату худобу треба чесати та шкіру її держати в чистоті так, як у коней.

ДОПИСИ.

СОЛОНСЬКО, пов. Дрогобич. (Загальні Збори читальні „Просвіта“, Посвячення дзвона). Культурно-просвітна праця розпочата в нашім селі перед двома роками, поволи щораз більші дає плоди, читальня, кооператива „Згода“, кружок аматорський, працюють хоть серед не найкрасших відносин. Дня 16-го квітня відбулись Загальні Збори чит. „Просвіта“. Видано чимало гроша нім припроваджено дім до порядку і сцену, лавки тощо, читальня має гарну бібліотеку зі звиж 100 книжками, належить піднести ту що до бібліотеки дарував Гол. Виділ тов. „Просвіта“ у Львові, гарних 34 книжок, Видавництво ОО. Василіян у Жовкві 14 книжок, місцевий громадянин Т. Маланяк дарував 30 книжок, а філія „Просвіти“ в Дрогобичи 10 книжок. До читальні приходить „Укр. Голос“, „Наш Приятель“, „Місіонар“, а до

кооперативи „Господарсько-кооперативний Часопис“. На сей рік вибрано слідуючий виділ: Гринь Маланяк, голова, Михайло Білик, заступник, Андрей Андрійовський, секретар, Онуфрій Петречко, бібліотекар, Гаврило Бойко, касієр, Гринь Болонний, господар, Заступники виділу: Іван Пашко і Стефан Білик. Члени Контрольної комісії: Михайло Герман, Пилат Василь, Юрко Білик. Обовязком щирим нового виділу взятися до праці ревнійшої разом з кружком аматорським під проводом Миколи Табачинського. Повинні вони частійше давати вистави, з котрих можна найскорше роздобути гроша для читальні на книжки, ґазети і т. д. Належить брати примір з сусідних сіл як Довге, Опарі, Ріпчиці і инші. Молодіж зі старшими повинні сходитися до читальні читати, освідомлятись, не марнувати часу на пустих бесідах. — В день празника св. Константина і Єлени відбулось торжественне посвячення новокупленого дзвона зі щирих жертв наших нарафіян. Першу цеголку на купно нового дзвона дала молодіж, що пішла у свята Різдвяні в вертепом колядувати. Честь Вам, молоді! Любіть свою св. Віру і нашу Церков, не слухайте діявольських підшептів ріжних сельробів, що за гроші роблять погану свою службу. Посвячення нового дзвона довершив о. совітник Рудавський з Гаїв нижних з місцевим душпастирем о. Львом Шумським, котрий ревно дбає о добро св. Церкви. Участь взяли в торжестві громадно і місцеві Поляки з своїм пархом кс. деканом Недзялком, яко гості і куми. День той не затреться в памяти, ніколи бо такого торжества місцеві люде не памятають. Дасть Бог що сплатимо решту довгу, а може з часом докупимо ще менші дзвони до гармонії. Признання належиться членам комітету до котрого входять: Мих. Маршалок, Гринь Пашко, Ф. Осередчук, Иосиф Пруский, Мих. Іванішин, Гр. Хамчин, Василь Білик, Мих. Герман, Ст. Маланяк, Микола Чушак і Т. Маланяк секр. гр., член Марійського Союза у Львові. Так, дорогі громадяне, тільки в згоді, в єдности, всюди в імя Боже, з вірою в добре діло дбаймо про нашу св. Церков, любім св. Віру, не слухаймо ріжних сельробівських чи инших пророків, що за дармо накидують ріжних газет своїх по наших селах. А читальня і кооператива будуть гарно розвиватися на славу нам і нашій громаді.

Просвітянин.

НОВИНКИ

Поклін поляглим. В часі Зелених свят українське громадянство у Львові явилось многотисячною масою на обох цвинтарях, Янівськім і Личаківськім, щоби віддати поклін на могилах тих, що полягли за волю народу. Прибули з церковними процесіями й умаїли та прикрасили стрілецькі могили вінками і зеленю. Після панахиди в асисті численного духовенства на Янівськім цвинтари (першого дня) виголосив патріотичну промову о. Скрутень, на Личаківськім (другого дня) о. Семчишин. Могили на обох цвинтарях упорядковано, а в найблищому часі кожда могила дістане залізно-бетоновий хрест з відповідним написом.

Протиалькогольний рух у Сх. Галичині. Монопольний виділ львівської скарбової Палати начислює у Сх. Галичині 74 громади, котрі шляхом плебісциту ухвалили заборону продажі у себе алькогольних напитків. Сих громад є: в повіті зборівськім 6, радехівськім 23, товмацькім 1, косівськім 3, снятинськім 1, перемиськім 1, жовківськім 4, сокальськім 2, калуськім 29, ряшівськім 3, стрижівськім 1.

Арештування посла. Як доносять із Новгородка, з поручення прокураторської влади арештовано посла Саґановича, члена білоруської „Громади“. Саґанович у часі виборів був у тюрмі, відкіля звільнили його по устійненні його посольського мандату. Та внесення на припинення проти цьої карної процедури не дістало в соймі більшости й тому тепер арештували його.

Викопаний скарб. У Янові Люблинському при копанні фундаменту під дім викопали великий горнець, повний старих монет із 16, 17 і 18-го століття. Були там монети польські і австрійські.

Випадки з літаками. Під Варшавою наслідком зіпсуття мотору мусів спуститися з літаком на землю в непригожім до того місці польський поручник Каліна, який вибирається перелетіти понад Атлянтійський океан до Америки. Літак зістав ушкоджений, летунови не сталося ніщо. — Другий випадок трафився поручникови Важицькому, якого на воздушнім шляху з Дембліна до Торуня захопила буря. Наслідком того спускаючийся літак впав з висоти кількох метрів на землю і розбив ся. Летун відніс легкі рани. — Третий випадок стався з польським почтовим літаком на лінії Варшава-Прага. Коло Крайтенау на Шлеську літак упав з висоти кільканайцять метрів і розбився на куски. Тяжко раненого летуна відвезено до шпиталя, де за кілька годин помер. — Четвертий випадок стався на летунській площі у Львові. Наслідком зіпсуття мотору двох польських летунів стратило панування над кермою літака. Наслідком того літак зачіпив крилом за дерево і розторощений упав на землю. Оба летуни віднесли дуже тяжкі рани.

Святокрадство в Бережанах. В костелі ОО. Бернардинів у Бережанах якийсь злочинець розбив деревляну скарбону з грішми, та вкрав пять срібних жертв і пару золотих ковтків.

Сніг в Татрах. У горах Татрах через цілий май та в червні надуть грубою верствою сніги. По ночах мороз доходить до цару степенів.

Пожежа ліса. В Підгірю під Торунем в часі острого стріляння від гарматніх стрілів занявся ліс. Пожежа обняла великий простір. Вигоріло около 15 гектарів 80-літнього ліса.

Втопилася дитина. В Дерникові коло Ліска впала з кладки до ріки кількалітня Олена Іваничко Заки прийшли її на поміч, вона втопилася.

Бережіться обманців. Від якогось часу волочиться по наших селах кількох обманців. Удають вони аґентів фабрики з рільничими машинами та роверами і „продають“ товар на 30 місячних рат. Від легковірних людий видурюють задаток, а машини обіцюють прислати з фабрики. Розуміється, що тих задаткованих машин ніхто ще на очі не побачив. Тому бережіться перед того рода „аґентами“.

Пожежа в фабриці. В Перемишлі, в фабриці дощинкових підлог Бистрицького, вибухла грізна пожежа. Вогонь повстав у будинку з машинами та обняв численні забудовання. Пожежа знищила всі машини, та сушарню з трьома ваґонами готових дощинок. Огнева сторожа з трудом згасила пожежу. В часі гашення попеклося кількох пожарників. Одного з них треба було відвезти до шпиталя. Шкода виносить кільканайцять тисяч долярів.

Велика пожежа. В Вербиці бобрецького повіту шаліла велика пожежа, якої жертвою впала велика часть села. Згоріло 30 обійсть. Одна дитина згинула в огні, а один господар сильно попікся. Також згоріло на вуголь 15 штук худоби. В селі бракує ще кількоро дітий. Додумуються, що й вони впали жертвою пожежі.

Ріжні випадки. В Вильні на кінних перегонах впав з коня найкращий польський вершник майор Точек, звихнув собі руку, та тяжко потовкся. — В Варшаві на переїжджаючий самохід наїхав инший та зіпхнув його на хідник. Наслідком того тяжкі рани віднесло двох переходячих учеників. — В Варшаві заложився о 50 золотих один робітник з другим, що одним душком випє літру горівки-монопольки. Заклад виграв, але в одній хвилині впав на землю та незабаром помер ізза затроєння алькоголем.

Вибух ґранати. Коло Клепарівського залізничого двірця під Львовом, виорав Михайло Зайшлий присипану землею ґранату. Ґраната вибухла й забила на місці Зайшлого, та поранила коні.

Пожежа в Вороцові. В Вороцові городецького повіту вибухла пожежа в хаті Ілька Капустяка. Вогонь знищив дві хати, стодолу, стайню і шпихлір. Шкода виносить кільканайцять тисяч золотих.

ОПОВІСТКИ.

В днях від 22.—24. червня включно відбудеться перший великий **ВІДПУСТ** в нашій парохіяльній церкві в Залужу Війським, сяніцького деканату і повіту. Дальших і близших вірних, що хочуть користати тут в горах з обильних Ласк Божих і заспокоїти потреби душі в сам празник Христового Серця, горячо запрошує на це свято Уряд парохіяльний.

Війське, дня 5. червня 1928.

о. Петро Андрейчик,
парох.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10